

α. Οι υποθετικοί λόγοι

Οι υποθετικοί λόγοι με βάση τον υποθετικό σύνδεσμο εισαγωγής, την έγκλιση εκφοράς της υπόθεσης και της απόδοσης και τη σημασία τους διακρίνονται σε έξι είδη:

1ο είδος: Το πραγματικό.

Υπόθεση: *εί* + οριστική οποιουδήποτε χρόνου' μτφ. = (αν + οριστική).

Απόδοση: οποιαδήποτε έγκλιση' μτφ. = (η αντίστοιχη έγκλιση της Ν.Ε.).

π.χ. *Εἰ μὲν τοίνυν ἐθελήσουσιν εἰρήνην ἅπαντες ἄγειν, οὐ βοηθήσομεν τοῖς Μεγαλοπολίταις.*

Εἰ σὺ βούλει, ἐπανεέλθωμεν.

Εἰ δέ τις ἄλλο ὄρα βέλτιον, λεξάτω.

Παρατήρηση

Με *εί* + οριστική μέλλοντα στην υπόθεση και οριστική μέλλοντα (ή μελλοντική έγκλιση ή έκφραση) στην απόδοση έχουμε υποθετικό λόγο του πραγματικού με σημασία προσδοκώμενου.

2ο είδος: Το αντίθετο του πραγματικού.

Υπόθεση: *εί* + οριστική ιστορικού χρόνου' μτφ. = (αν + οριστική παρατατικού ή υπερσυντελικού).

Απόδοση: α. δυνητική οριστική μτφ. = (θα + οριστική παρατατικού ή υπερσυντελικού),

β. απρόσωπο ρήμα ή απρόσωπη έκφραση σε παρατατικό + απαρέμφατο: *ἔδει, ἐχρήν, προσῆκε, ἐξῆν, οἶόν τ' ἦν, ἄξιον ἦν, ἐνῆν, δίκαιον ἦν* + απαρέμφατο,

γ. τα ρήματα *ἐβουλόμην, ἔμελλον, ἐκινδύνευσα* + απαρέμφατο.

π.χ. *Εἰ ἐπεγένετο πνεῦμα ἐπίφορον, οὐκ ἂν διέφυγον (οἱ Πλαταιῆς).*

Εἰ μὲν ποτε ἠδίκησέ με, προσῆκεν αὐτῷ δίκην δίδοναι.

Εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο... ἢ πόλις ἐκινδύνευσε πᾶσα διαφθαρήναι.

3ο είδος: Το προσδοκώμενο.

Υπόθεση: *έάν, άν, ήν* + υποτακτική μτφ. = (αν + υποτακτική).

Απόδοση: α. οριστική μέλλοντα μτφ. = (οριστική μέλλοντα),

β. μελλοντική έγκλιση ή έκφραση (δηλαδή εκφράσεις ισοδύναμες με οριστική μέλλοντα):

1. απορηματική υποτακτική,
2. προστακτική,
3. ευχητική ευκτική ή δυνητική ευκτική,
4. τελικές, ενδοιαστικές και συμπερασματικές προτάσεις,
5. απρόσωπες συντάξεις, όπως *δει, χρή, προσήκει, έξεστι* + απαρέμφατο,
6. τελική μετοχή,
7. επιρρηματικό απαρέμφατο του σκοπού ή του αποτελέσματος,
8. τελικό απαρέμφατο του πλάγιου λόγου επιθυμίας,
9. ειδικό απαρέμφατο του πλάγιου λόγου κρίσης χρόνου μέλλοντα,
10. ενεστώτας με σημασία μέλλοντα (*όμολογώ, μέλλω* + απαρέμφατο),
11. ρηματικά επίθετα σε -τέος (*έστί*),
12. συντελεσμένος μέλλοντας,
13. οριστική αορίστου ή παρακειμένου.

π.χ. *Έάν άντέχη τά τών Όλυνθίων, ↔ ύμεϊς έκει πολεμήσετε.*

Έάν πάντα άκούσητε, ↔ κρίνατε.

4ο είδος: Αόριστη επανάληψη στο παρόν ή στο μέλλον.

Υπόθεση: *έάν, άν, ήν* + υποτακτική μτφ. = (αν, όσες φορές + υποτακτική).

Απόδοση: α. οριστική ενεστώτα μτφ. = (οριστική ενεστώτα),

β. γνωμικός αόριστος μτφ. = με ενεστώτα (συχνά συνοδεύεται από το επίρρημα *συνήθως*),

γ. παρακείμενος.

π.χ. *Έν μένωμεν, ↔ σπονδαί είσι.*

Έν τις τούτων τι παραβαίνη, ↔ ζημίαν αύτοϊς επέθεσαν (= Αν κανείς παραβαίνει κάτι από αυτά/κάθε φορά που κάποιος παραβαίνει κάτι από αυτά, επιβάλλουν σ' αυτόν τιμωρία).

Έάν τι συμβή τοιοϋτον, μέμνημαι τοϋ πατρός (= Όσες φορές συμβαίνει κάτι τέτοιο, θυμάμαι τον πατέρα μου).

5ο είδος: Απλή σκέψη του λέγοντος.

Υπόθεση: *εί* + ευκτική μτφ. = (αν + οριστική παρατατικού).

Απόδοση: α. δυνητική ευκτική μτφ. = (θα + οριστική παρατατικού),

β. οριστική αρκτικού χρόνου (κυρίως μέλλοντα), προστακτική, ευχετική ευκτική.

π.χ. *Εἰ δημεύσαιτε τὰ χρήματα, ⚡ καλῶς ἂν ἔχοι.*

Εἰ ράθυμια μᾶλλον ἢ πόνων μελέτῃ ἐθέλομεν κινδυνεύειν, ⚡ περιγίγνεται ἡμῖν μὴ προκάμνειν.

Εἰ ἐθέλομεν σκοπεῖν τὰς φύσεις τὰς τῶν ἀνθρώπων, ⚡ εὐρήσομεν τοὺς πολλοὺς αὐτῶν ἐναντίας τῷ συμφέροντι τὰς ἡδονὰς ἔχοντας.

6ο είδος: Αόριστη επανάληψη στο παρελθόν.

Υπόθεση: *εί* + ευκτική επαναληπτική μτφ. = (κάθε φορά που + οριστική παρατατικού).

Απόδοση: α. οριστική παρατατικού ή δυνητική οριστική αορίστου μτφ. = (οριστική παρατατικού),

β. δυνητική οριστική παρατατικού, απλή οριστική αορίστου, οριστική υπερσυντελικού μτφ. = οριστική παρατατικού.

π.χ. *Εἴ τι μὴ φέρομεν, ⚡ ὄτρυνε φέρειν.*

Εἰ Ἀγησίλαος ἴδοι τοὺς νέους γυμναζομένους, ⚡ ἐπήνεσεν ἂν.

Σχεδιάγραμμα υποθετικών λόγων**α. Εισαγωγή**

Εισάγονται με τους εξής υποθετικούς συνδέσμους

- 1. *εί* + οριστική ή + ευκτική
- 2. *ἐάν, ἂν, ἤν* + υποτακτική

β. Ονομασία

Εἶδη υποθετικών λόγων

- 1. το πραγματικό
- 2. το μη πραγματικό
- 3. το προσδοκώμενο
- 4. το αορίστως επαναλαμβανόμενο στο παρόν και μέλλον
- 5. απλή σκέψη του λέγοντος
- 6. το αορίστως επαναλαμβανόμενο στο παρελθόν

β. Μορφές υποθετικών λόγων

α. Απλός.

Ένας υποθετικός λόγος είναι απλός, όταν έχει μόνο μια υπόθεση και μια απόδοση.
π.χ. *Εἰ ἐγὼ μὴ γινώσκω, ὑμεῖς διδάξατέ με.*

β. Σύνθετος.

Ένας υποθετικός λόγος είναι σύνθετος, όταν έχει περισσότερες από μια υποθέσεις ή αποδόσεις.

π.χ. *Εἰ Φίλιππος λάβοι τοιοῦτον καιρὸν καὶ (εἰ) πόλεμος γένοιτο πρὸς τῇ χώρᾳ, πῶς ἂν οἴεσθε ἐτοιμῶς ἐφ' ἡμᾶς ἐλθεῖν;*

Εἰ παρειχόμεθα τὴν αὐτὴν προθυμίαν, εἴχετε ἂν Ἀμφίπολιν καὶ ἀπηλλαγμένοι ἂν ἦτε τῶν μετὰ ταῦτα πραγμάτων.

Παρατηρήσεις

Στον σύνθετο υποθετικό λόγο οι υποθέσεις ή οι αποδόσεις συνδέονται παρατακτικά.

γ. Λανθάνων.

Ένας υποθετικός λόγος είναι λανθάνων, όταν η υπόθεση κρύβεται σε:

i. μετοχή (υποθετική, αναφορικοῦποθετική, χρονικοῦποθετική).

π.χ. *Προθύμως μαχόμενοι ἐκρατοῦμεν ἂν τῶν πολεμίων* [(μαχόμενοι: υποθετική μετοχή) = *Αν πολεμούσαμε πρόθυμα, θα νικούσαμε του εχθρούς*].

Προσῆκει δὲ παντί τῳ ἐν τιμωρίᾳ ὄντι, ὑπ' ἄλλου ὀρθῶς τιμωρουμένῳ, ἢ βελτίονι γίνεσθαι καὶ ὀνίνασθαι ἢ παραδείγματι τοῖς ἄλλοις γίνεσθαι [(τιμωρουμένῳ: χρονικοῦποθετική μετοχή) = *Αρμόζει λοιπόν στον καθένα που προορίζεται για τιμωρία, όταν τιμωρείται δίκαια από άλλον, ή να γίνεται καλύτερος και να ωφελεῖται ή να καθίσταται παράδειγμα για τους άλλους*].

Τοῖς γὰρ μὴ ἔχουσι χρήματα διδόναι οὐκ ἤθελον διαλέγεσθαι [(τοῖς ἔχουσι: αναφορικοῦποθετική μετοχή) = *Δεν ήθελα να συζητώ με όσους δεν έχουν χρήματα να δώσουν*].

ii. πρόταση (χρονικοῦποθετική, αναφορικοῦποθετική, εναντιωματική).

π.χ. *Ὅστις ἐθέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν* [(ὅστις... ἐλθεῖν: αναφορικοῦποθετική πρόταση) = *Όποιος θέλει να με συνοδεύσει, ας αρνηθεί τον εαυτό του*].

π.χ. Ὅτε μὲν γὰρ ἀκούοιτε τοὺς ἐν ἄστει τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν, μικράς ἐλπίδας εἶχετε τῆς καθόδου [(ὅτε ... ἔχειν: χρονικοῦποθετική πρόταση) = Γιατί κάθε φορά που ακούγατε ότι οι ολιγαρχικοί ομνοούσαν, είχατε μικρές ελπίδες για τον γυρισμό σας στην πατρίδα από την εξορία].

Ὑπισχνεῖτο δ' οὖν τάδε μέγιστα ἐπικομπῶν ὁ Ἀλκιβιάδης, ὡς Τισσαφέρνης αὐτῷ ὑπεδέξατο ἢ μὴν [...] μὴ ἀπορήσειν αὐτούς, οὐδ' ἦν δέη τελευτῶντα τὴν ἑαυτοῦ στρωμνὴν ἐξαργυρῶσαι [(οὐδ' ἦν δέη ... ἐξαργυρῶσαι: ἐναντιωματική/παραχωρητική πρόταση, δημιουργεῖ υποθετικό λόγο με ἀπόδοση το τελικό ἀπαρέμφατο μὴ ἀπορήσειν) = Κομπάζοντας λοιπὸν υπερβολικά ο Ἀλκιβιάδης ὑποσχόταν αὐτά ἐδώ, ὅτι δηλαδή ο Τισσαφέρνης του ὑποσχέθηκε με ὄρκο πως αὐτοί δε θα στερηθοῦν, οὔτε κι αν ἀκόμη χρειαστεῖ πεθαίνοντας να πουλήσει το κρεβάτι του].

iii. φράση που ἐμπεριέχει ὑπόθεση: ἐπιρρήματα (οὕτως, ἄλλως, δικαίως, ἐκείνως, ταύτη, ἀμαχεῖ), ἐμπρόθετοι προσδιορισμοί (ἄνευ, ἀπό, ἐκ, μετὰ + γενική).

π.χ. Ἄνευ ὁμονοίας οὐτ' ἂν πόλις εὖ πολιτευθεῖη οὐτ' οἶκος καλῶς οἰκηθεῖη (= χωρὶς την ὁμόνοια/αν δεν ὑπάρχει ὁμόνοια: εἰ μὴ ὁμόνοια εἶη).

Οὕτω γὰρ πρὸς τε τὸ ἐπιέναι τοῖς ἐναντίοις εὐψυχότατοι ἂν εἶεν πρὸς τε τὸ ἐπιχειρεῖσθαι ἀσφαλέστατοι [= Γιατί με αὐτὸν τον τρόπο (αν ἔχουν ἔτσι τα πράγματα), και ὅταν ἐπιτίθενται κατὰ των ἐχθρῶν, θα εἶναι γενναϊότατοι και ὅταν ἀμύνονται, ἀσφαλέστατοι].

δ. Ἐλλειπτικός.

Ἐνας υποθετικός λόγος εἶναι ἔλλειπτικός, ὅταν λείπει το ρῆμα της ὑπόθεσης ἢ της ἀπόδοσης ἢ ὁλόκληρη ἡ ὑπόθεση ἢ ἡ ἀπόδοση και εὐκόλα ἐννοεῖται ἀπὸ τα συμφραζόμενα.

π.χ. Γνόντες οὖν οἱ Λακεδαιμόνιοι ὡς εἰ μὲν ὁ δῆμος κρατήσοι, Ἀθηναίων ἔσται Ῥόδος ἅπασα, εἰ δὲ οἱ πλουσιώτεροι, ἑαυτῶν, ἐπλήρωσαν αὐτοῖς ναῦς ὀκτώ. [(εἰ δὲ οἱ πλουσιώτεροι (ἐνν. κρατήσοιεν), ἑαυτῶν (ἐνν. ἔσται Ῥόδος ἅπασα)]. Στο παράδειγμα ἀπουσιάζει τόσο το ρῆμα της ὑπόθεσης, ὅσο και της ἀπόδοσης ως εὐκόλως ἐννοούμενα.

Παρατηρήσεις

Ἡ ἀπόδοση παραλείπεται, ὅταν δύο ὑποθέσεις συνδέονται ἀντιθετικά: εἰ μὲν / ἐάν μὲν ... ἐάν δὲ μὴ. Στην περίπτωση αὐτή ως ἀπόδοση της πρώτης ὑποθετικής ἐννοεῖται το «καλῶς ἔχει».

π.χ. Εἰ μὲν τὴν ῥητορικὴν ἐδίδαξεν (ἐνν. καλῶς ἔχει), εἰ δὲ μή, τί σοι ὄφελος;

Από την παράλειψη του ρήματος της υπόθεσης ενός υποθετικού λόγου προέκυψαν ορισμένες ελλειπτικές υποθετικές εκφράσεις, που με την πάροδο του χρόνου πήραν επιρρηματική σημασία και λειτουργούν ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί. Τέτοιες εκφράσεις είναι οι παρακάτω:

- *εἰ δὲ μὴ* = ειδάλλως, διαφορετικά,
- *εἰ μὴ* = εκτός αν, παρά μόνο
- *εἰ μὴ ἄρα* = εκτός αν ίσως } συχνά αποδίδουν ειρωνεία (= εκτός πια κι αν...),
- *ἐὰν μόνον* = αρκεί μόνο να,
- *εἴ τις καὶ ἄλλος* = περισσότερο από κάθε άλλον,
- *εἵπερ τις καὶ ἄλλος* = περισσότερο από κάθε άλλον,
- *εἵπερ ποτὲ* = περισσότερο από κάθε άλλη φορά,
- *εἵπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε* = περισσότερο από κάθε άλλη φορά,
- *ὥσπερ ἂν εἰ* = όπως, ωσάν, σαν,
- *ὥσπερ ἂν ἢ ὥσπερ εἰ ἢ ὥσπερ εἶ ἢ ὥσπερ εἶ ἢ ὥσει* = όπως, ωσάν, σαν.

ε. Πλάγιος ἢ Εξαρτημένος.

Ένας υποθετικός λόγος είναι πλάγιος, όταν η απόδοση είναι:

i. πλάγια ερωτηματική πρόταση.

π.χ. *Εἰ δὲ ἡμᾶς ἀφήσετε, σκέψασθε πόθεν αὐθις ἂν τοσαύτην δύναμιν λάβοιτε ξύμμαχον* (η υποθετική πρόταση με απόδοση την πλάγια ερωτηματική πρόταση σχηματίζει υποθετικό λόγο του πραγματικού).

ii. ειδική πρόταση.

π.χ. *Ἀνελόντος δὲ τοῦ θεοῦ αὐτοῖς, ὅτι τὴν πόλιν αἰρήσουσιν, ἐὰν μὴ τὸν βασιλέα τῶν Ἀθηναίων Κόδρον ἀποκτείνωσιν, ἐστράτευσεν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας* (η υποθετική πρόταση με απόδοση την ειδική σχηματίζει υποθετικό λόγο του προσδοκώμενου).

iii. κατηγορηματική μετοχή.

π.χ. *Γινώσκω Φίλιππον ἀδικοῦντα ἂν τὴν πόλιν, εἰ ἐδύνατο* (η υποθετική πρόταση με απόδοση την κατηγορηματική μετοχή σχηματίζει υποθετικό λόγο του μη πραγματικού).

iv. ειδικό απαρέμφατο.

π.χ. *Νομίζουσι γάρ, ἦν τοὺς τοιοῦτους δύνωνται κατέχειν, ραδίως τοῖς ἄλλοις ἵπποις χρῆσθαι* (η υποθετική πρόταση με απόδοση το ειδικό απαρέμφατο σχηματίζει υποθετικό λόγο του προσδοκώμενου).

v. τελικό απαρέμφατο.

π.χ. Συμβουλευώ ὑμῖν ἀπελθεῖν, εἰ βούλεσθε (η υποθετική πρόταση με απόδοση το τελικό απαρέμφατο σχηματίζει υποθετικό λόγο του πραγματικού).

vi. οποιαδήποτε δευτερεύουσα πρόταση (εκτός πλάγιας ερωτηματικής και ειδικής).

π.χ. Καὶ ταῦτ' ἐποίουν ἵνα, εἴ ποτε ἀδίκως εἰς κίνδυνον καθισταίμην, διὰ ταῦτα βελτίων νομιζόμενος τῶν δικαίων τυγχάνοιμι (η υποθετική πρόταση με απόδοση την τελική πρόταση σχηματίζει υποθετικό λόγο του προσδοκώμενου).

Παρατηρήσεις

1. Υπάρχει περίπτωση υποθετικές προτάσεις με κοινή απόδοση να μη συνδέονται παρατακτικά. Αυτό μπορεί να συμβαίνει, γιατί:

α. Η μία πρόταση εξαρτάται από την άλλη και είναι υπόθεσή της.

π.χ. Ἀλλ' ἐὰν λογίζηται τὰ τῆ πόλει μετὰ ταῦτα γενησόμενα, ἂν ταῦτα μὴ ἔλθῃ, εὐρήσει λυσιτελοῦν τὸ ἐκόντας ποιεῖν τὰ δέοντα (Οἱ δύο υποθετικές προτάσεις ἔχουν κοινή απόδοση: εὐρήσει ... δέοντα).

Η πρόταση ἂν ταῦτα μὴ ἔλθῃ εξαρτάται από την υποθετική ἐὰν λογίζηται ... γενησόμενα (= Ἀλλά, αν υπολογίσει ὅσα θα γίνουν μετὰ από αυτά στην πόλη, αν δε θέλει αυτά, θα βρει ὅτι ὠφελει να κάνουμε με τη θέλησή μας ὅσα πρέπει).

β. Όταν η μια πρόταση είναι γενικότερη και περιλαμβάνει τον υποθετικό λόγο της υπόλοιπης περιόδου.

π.χ. Καὶ γὰρ ἂν οὗτός τι πάθῃ ταχέως ὑμεῖς ἕτερον Φίλιππον ποιήσετε, ἂν περ οὕτω προσέχητε τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν [(= Αν αὐτός πάθει κάτι, γρήγορα εσεῖς θα δημιουργήσετε ἄλλον Φίλιππο, αν βέβαια αντιμετωπίζετε τα πράγματα με τον ἴδιο τρόπο). Η δεύτερη υπόθεση ἂν περ οὕτω προσέχητε... είναι ευρύτερης σημασίας, ενώ η πρώτη υπόθεση ἂν οὗτός τι πάθῃ είναι πιο συγκεκριμένη και εξειδικευμένη].

γ. Όταν η μια πρόταση λειτουργεί ως επεξήγηση της ἄλλης υποθετικής πρότασης.

π.χ. Μηδ' ἐάν τι ὠνώμαι, ἦν πωλῆ νεώτερος τριάκοντα ἐτῶν, ἔρωμαι ὅπου πωλεῖ; [(= Οὔτε αν αγοράσω κάτι, αν πουλάει ἄνθρωπος νεότερος των τριάντα ἐτῶν, να ρωτήσω πόσο το πουλάει; Η δεύτερη υπόθεση ἦν πωλῆ... διευκρινίζει την πρώτη υπόθεση ἐάν τι ὠνώμαι].

25. ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΥΠΟΘΕΤΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ ΣΤΑ ΑΛΛΑ ΕΙΔΗ

Προσοχή! Απαραίτητες προϋποθέσεις για τη μελέτη του κεφαλαίου είναι η άριστη γνώση των υποθετικών λόγων (τους οποίους παραθέτουμε πάλι) και η καλή γνώση γραμματικής.

Μέθοδος

➤ Για να μετατρέψουμε έναν υποθετικό λόγο στα άλλα είδη ή σε ένα από τα είδη που μας ζητούν, ακολουθούμε τα εξής βήματα:

1. Γράφουμε την **Υπόθεση**, την **Απόδοση** και αναγνωρίζουμε το **Είδος** του Υποθετικού λόγου που μας δίνεται. **Βάζουμε σε πλαίσιο αυτό το δεδομένο** (Υπόθεση - Απόδοση - Είδος). Και τα 5 είδη που θα φτιάξουμε, θα τα μετατρέψουμε με βάση το δεδομένο αυτό (χωρίς δηλαδή να επηρεάζονται αυτά τα 5 είδη το ένα από το άλλο, αλλά καθένα χωριστά θα φτιάχεται μόνο από το αρχικό δεδομένο)*.

π.χ. Εί θέλεις εισελθὲν εἰς τὴν ζωὴν, τήρησον τὰς ἐντολάς.

εἰ θέλεις → τήρησον: Πραγματικό

Σημείωση: δεν παραλείπουμε μαζί με τα ρήματα να γράφουμε και τις τυχόν αρνήσεις τους ή και τα δυνητικά ἄν, αν αυτά υπάρχουν.

π.χ. Εἰ μὴ ἐγὼ προφυλάττομι ὑμᾶς, οὐδ' ἂν νέμεσθαι δύναισθε.
εἰ μὴ προφυλάττομι → οὐδ' ἂν δύναισθε.

2. Ξεκινάμε τις μετατροπές από εκείνο το είδος που η υπόθεσή του συγγενεύει με την υπόθεση που μας δίνεται.

Για παράδειγμα, αν έχουμε Απλή σκέψη, μπορούμε να ξεκινήσουμε τη μετατροπή από την Αόριστη επανάληψη στο παρελθόν, αφού η υπόθεση είναι κοινή.

3. Κατά τη μετατροπή δεν αλλάζουμε τους χρόνους, ούτε τα πρόσωπα, ούτε τη φωνή των ρημάτων. Μόνο αν μας περιορίζουν οι υποθετικοί λόγοι, αλλάζουμε μόνο το χρόνο, επιλέγοντας όμως πάλι τον πιο συγγενή, σύμφωνα με τα παρακάτω ζευγάρια:

ΕΝΣ + ΠΡΤ

ΜΕΛ + ΑΟΡ

ΠΡΚ + ΥΠΡ

* Αυτό ως κανόνας παίζει καθοριστικό ρόλο στην αλλαγή των χρόνων.

Για παράδειγμα, αν έχουμε Ενεστώτα Οριστικής στην υπόθεση του Πραγματικού, και μετατρέποντας σε Μη πραγματικό θέλουμε Οριστική ιστορικού χρόνου, τότε θα δάλουμε Παρατατικό.

4. Για απόδοση επιλέγουμε το συνηθέστερο είδος απόδοσης κάθε υποθετικού λόγου, σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα:

Είδος	Συνήθης απόδοση
Πραγματικό	Οριστική Ενεστώτα
Μη πραγματικό	Δυνητική Οριστική Αν έχουμε απρόσωπο ρήμα ή απρόσωπη έκφραση δε βάζουμε «άν».
Απλή σκέψη	Δυνητική Ευκτική <i>Προσοχή!</i> Η Δυνητική Ευκτική δε μπορεί να είναι χρόνου Μέλλοντα. Επομένως, αν μας δοθεί Μέλλοντας τον μετατρέπουμε σε Αόριστο + άν .
Αόριστη επανάληψη στο παρελθόν	(άν) + Οριστική ιστορικού χρόνου Το «άν» μπήκε σε παρένθεση, για να δείξουμε ότι μπορεί να υπάρχει οριστική με ή χωρίς το «άν».
Προσδοκώμενο	Οριστική Μέλλοντα
Αόριστη επανάληψη στο παρόν - μέλλον	Οριστική Ενεστώτα

Πρακτικό συμπέρασμα: μπορούν να ταυτιστούν ως προς την απόδοση

- Πραγματικό και Αόριστη επανάληψη στο παρόν - μέλλον.
- Μη πραγματικό και Αόριστη επανάληψη στο παρελθόν.

Παραδείγματα μετατροπής

π.χ. Εἰ οὖν οὗτοι μὴ δώσουσι τὴν ἐσχάτην δίκην, τίς ποτε πρὸς τὴν πόλιν θαρρῶν πορεύσεται;

εἰ μὴ δώσουσι → πορεύσεται: Πραγματικό στο μέλλον

εἰ μὴ ἔδοσαν → ἂν ἐπορεύσατο: Μη πραγματικό

εἰ μὴ δώσειεν → ἂν πορεύσαιτο: Απλή σκέψη

εἰ μὴ δώσειεν → (ἂν) ἐπορεύσατο: Αόριστη επανάληψη στο παρελθόν

ἐάν μὴ δῶσι → πορεύσεται: Προσδοκώμενο

ἐάν μὴ δῶσι → πορεύεται: Αόριστη επανάληψη στο παρόν - μέλλον

π.χ. Εἰ μὲν οὖν ἄλλοι τινὲς ἔμελλον περὶ ἐμοῦ διαγνώσεσθαι, σφόδρ' ἂν ἐφοβοῦμην τὸν κίνδυνον.

εἰ ἔμελλον → ἂν ἐφοβοῦμην: Μη πραγματικό

εἰ ἔμελλον → φοβοῦμαι: Πραγματικό

εἰ μέλλοιεν → ἂν φοβοίμην: Απλή σκέψη

εἰ μέλλοιεν → (ἂν) ἐφοβοῦμην: Αόριστη επανάληψη στο παρελθόν

ἐάν μέλλωσι → φοθήσομαι: Προσδοκώμενο

ἐάν μέλλωσι → φοβοῦμαι: Αόριστη επανάληψη στο παρόν - μέλλον

π.χ. Ἴν οὖν ἐμοὶ πεισθῆτε, τὰ δίκαια ψηφιεῖσθε.

ἂν πεισθῆτε → ψηφιεῖσθε: Προσδοκώμενο

ἂν πεισθῆτε → ψηφίζεσθε: Αόριστη επανάληψη στο παρόν - μέλλον

εἰ ἐπείσθητε → ψηφίζεσθε: Πραγματικό

εἰ ἐπείσθητε → ἂν ἐψηφίσασθε: Μη πραγματικό

εἰ πεισθείητε → ἂν ψηφίσαισθε: Απλή σκέψη

εἰ πεισθείητε → (ἂν) ἐψηφίσασθε: Αόριστη επανάληψη στο παρελθόν

π.χ. Πολύ γὰρ πλείω ὠφελήθησεσθ', ἐάν ἡμεῖς ἔχωμεν.

ἐάν ἔχωμεν → ὠφελήθησεσθε: Προσδοκώμενο

ἐάν ἔχωμεν → ὠφελείσθε: Αόριστη επανάληψη στο παρόν - μέλλον

εἰ ἔχωμεν → ὠφελείσθε: Πραγματικό

εἰ εἶχομεν → ἂν ὠφελήθητε: Μη πραγματικό

εἰ ἔχωμεν → ἂν ὠφελήθητε: Απλή σκέψη

εἰ ἔχωμεν → (ἂν) ὠφελήθητε: Αόριστη επανάληψη στο παρελθόν

Βλέπε ασκήσεις 181, 182, 183